

کارگاه روش تحقیق

سعیده فخارپور

مرداد ۱۳۹۴

اهداف این کارگاه

هدف کلی از برگزاری این کارگاه ایجاد توانمندی نظری و عملی در نگارش یک مقاله علمی به زبان فارسی و اخذ پذیرش چاپ در مجلات علمی در جشنواره های بهداشت حرفه ای کشور است.

در پایان این کارگاه از شما انتظار می رود:

۱. اهمیت انواع مقالات علمی را بیان نمائید.
۲. اجزاء مختلف یک مقاله علمی را بیان نمائید.
۳. با برخی اصول اولیه ادبیات درنگارش مقاله به زبان فارسی آشنا شوید.
۴. با شرکت در گروه های کوچک، پیش نویس یک مقاله علمی را در پایان دوره ارائه نمائید.

خلاصه آنچه خواهیم آموخت

طرح چند پرسش

- ۲. ارزش نوشتن و نشر (با توجه به شرایط شخصی، اجتماعی و حرفه ای)
- ۳. پیشنیاز نوشتن: ملاحظات کلی در باره نوشتن (انگیزه و خواست، تلاش برای دانش افزایی،...)
- ۴. مراحل عمده نوشتن یک مقاله تحقیقی با توجه به ملاحظات و نکات مورد توجه در هر مرحله
- ۵. تحلیل چند مقاله پژوهشی مخصوص رشته بهداشت حرفه ای

تمرینهای این کارگاه

- ❖ نوشتن سیاهه ای از مراحل کار تهیه و نگارش مقاله
- ❖ همکاری در تهیه مقاله به صورت گروهی
- ❖ نوشتن برخی پاراگرافهای آغازین (عنوان مقاله)
- ❖ نوشتن چکیده
- ❖ نوشتن پاراگرافهای انتهایی
- ❖ تحلیل چند مقاله بهداشت حرفه ای به لحاظ ساختار، محتوا، سبک نگارش، چگونگی پروراندن موضوع، چگونگی ادامه، چگونگی جمعبندی و مانند آنها

پیشنیاز نوشتن: ملاحظات کلی در باره نوشتن

۱. انگیزه و خواست قوی و پایدار داشته باشید

○ مطرح کردن خود و کسب شهرت حرفه ای

○ نیاز به ارتقاء آموزشی و کسب ترفیع

○ نیاز به کسب مدرک

○ نیاز به مادیات و کسب درآمد

○ نیاز به ادای سهم و مشارکت در پیشبرد دانش

۲. اعتماد بنفس داشته باشید، و خودتان حرف اصلی را بزنید، پشت سر دیگران پنهان نشوید.

۳. به اندازه کافی مطالعه داشته باشید، از مطالعات خود به شکل هدفمند استفاده کنید.

پیشنیاز نوشتن: ملاحظات کلی در باره نوشتن

۴. در عین حال، واقع بینانه کار کنید و بنویسید
۵. جدی باشید و از روی برنامه زمان بندی شده حرکت کنید
۶. به خودتان همواره اعتماد داشته باشید و خودتان رو تشویق کنید
۷. از ارزش و اهمیت مقاله تان مطمئن باشید
۸. حتما حرف تازه ای برای گفتن داشته باشید
۹. یا حتما از زاویه و رویکرد جدیدی به موضوع نگاه کنید
۱۰. همواره در شرایطی کار کنید که تمرکز داشته باشید

چند نکته

- ننوشتن بهتر از بد نوشتن است
- کم نوشتن بهتر از زیاده نوشتن است
- کوتاه نوشتن بهتر از طولانی نوشتن است
- واضح نوشتن بهتر از مبهم گویی است

آشنایی با انواع مقاله، هدفهای هر نوع مقاله

- مقاله گزارشی
- مقاله توصیفی
- مقاله تحلیلی
- مقاله انتقادی
- مقاله مروری
- مقاله پژوهشی
- ترکیبی از این انواع

نکاتی در یافتن موضوع مناسب برای تهیه مقاله

مرحله اول: ملاحظات و نکات اولیه

مطالعه اجمالی در برخی زمینه های مورد علاقه و مهم جستجو در برخی پایگاهها و نیز اینترنت تحت عبارت "موضوعات پژوهشی" (research topics) و یا اولویت های پژوهشی " (research priorities) و یا "مباحث پژوهشی" (issues for research) و یا "پیشنهاد هایی برای پژوهش های بیشتر" (further research) در حوزه های دلخواه صرف وقت بیشتر و مطالعه عمیق تر و تحلیلی تر در باره موضوع های مطرح مشورت با استادان و سایر دانشجویان آگاه و منتقد در مورد موضوع های قابل قبول و مطرح توجه به علاقه و یا نیاز جامعه

مرحله دوم: نکات مورد توجه در انتخاب موضوع

- علاقمند بودن به موضوع
- نو بودن موضوع (تکراری و یا تقلیدی صرف نباشد)
- ارزشمند بودن موضوع: مطرح بودن در سطح سازمان، ملی
- کاربردی بودن
- امکان طرح و تعریف سؤال یا فرضیه بر اساس مسائل عملی یا نظری
- برای پاسخ به سئوالها، راه حل علمی و روش مناسب وجود داشته باشد

امکان عملی بودن اجرای پژوهش

انجام مراحل تحقیق با دشواری غیرعادی همراه نباشد

مطالعات نظری و دستیابی به منابع برای مطالعه امکان پذیر باشد

نمونه جامعه پژوهش قابل دسترس باشد

شیوه گردآوری اطلاعات (توزیع پرسشنامه و یا مصاحبه و یا راه های دیگر) در مدت زمان مشخص قابل انجام باشد

امکان انجام پژوهش، به لحاظ روش تحقیق (وجود یک یا چند روش برای آزمون کردن) وجود داشته باشد

امکان ادامه پژوهشهای بیشتر در همان زمینه

پیشنهادهای جدیدی را بتوان از دل پژوهش برای پژوهش های آتی مطرح کرد

مرحله سوم: تصمیم گیری کلی

- تدوین یک فهرست از موضوع های مناسب بر اساس توجه به معیارهای مرحله دوم
 - بررسی مجدد تک تک موضوع ها با نگاه منطقی و واقع بینانه
 - حذف برخی از موضوع ها که امکان انجام تحقیق و رسیدن به نتیجه مطلوب در آنها دشوار است
 - انتخاب حداکثر دو یا سه موضوع مناسب برای تحقیق
 - بررسی هر یک از موضوع ها به لحاظ وجود منابع اطلاعاتی و وجود استاد راهنما (موضوع در حوزه توجه به تخصص و علاقه حداقل یکی از استادان باشد)
 - مشورت با یک یا دو صاحب نظر در باره موضوع های پیشنهادی و مسائل مرتبط با آنها
 - گرفتن تائید اولیه از یک یا دو صاحب نظر در مورد مناسب بودن یکی از موضوع ها

• مرحله چهارم: محدود کردن دامنه موضوع

- مطالعه متون علمی برای پی بردن به فضاهاى خالى برای تحقیق در آن موضوع
- بیان موضوع محدود شده در قالب عبارت (عنوان مقاله)
- مشورت مجدد با استادان مربوطه در مورد موضوع محدود شده
- تأیید موضوع نهایی پس از انجام اصلاحات لازم در عنوان
- مطالعه مجدد متون علمی برای یافتن و تدوین مسئله پژوهش
- نوشتن سئوالها و یا فرضیه های متناسب با موضوع

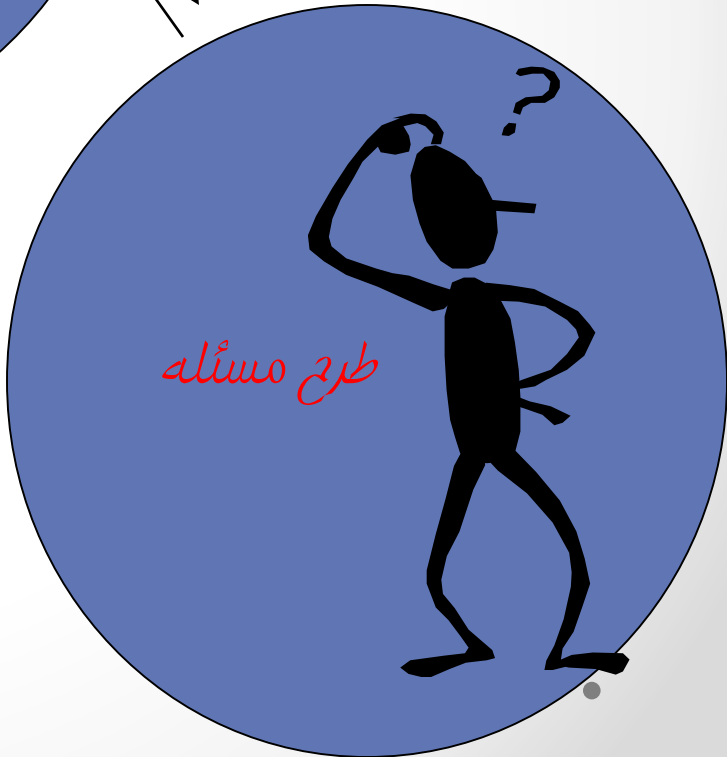
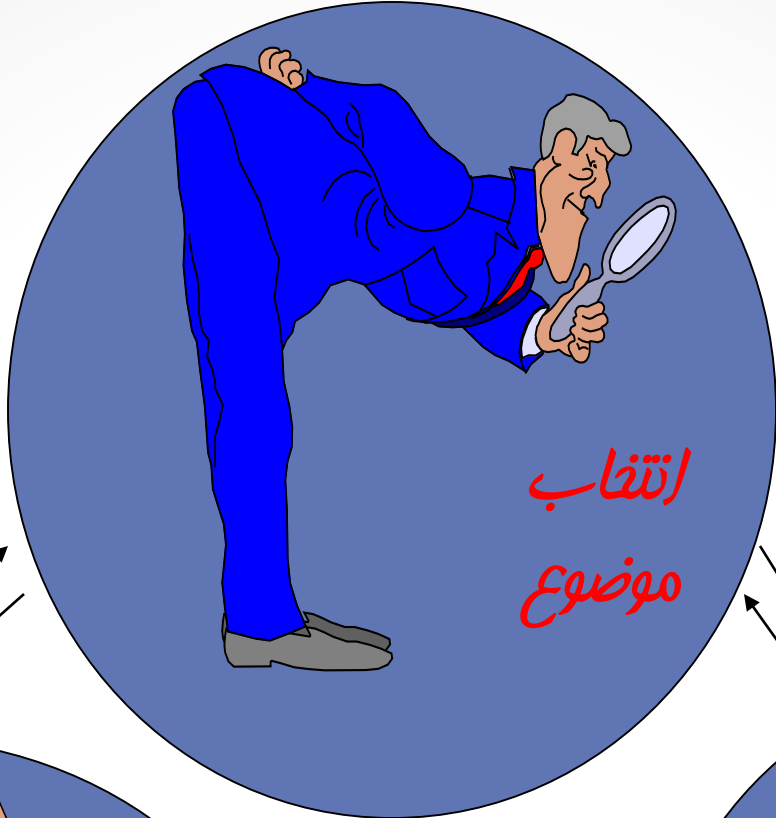
بخشهای معمول یک مقاله پژوهشی

- عنوان
- نام نویسنده/نویسندگان
- مدرک و سمت
- نشانی ها
- چکیده و کلیدواژه ها
- متن (مقدمه / مسئله و یا مشکل تحقیقاتی / سؤال و یا فرضیه / مرور پیشینه / روش تحقیق / یافته ها و تحلیل و بحث / نتیجه گیری
- منابع (و پیوست ها)

مراحل انجام یک مقاله تحقیقی

- ۱- انتخاب موضوع تحقیق
- ۲- بیان مساله
- ۳- پیشینه تحقیق
- ۴- تدوین اهداف، فرضیات، سؤالات
- ۵- تعیین ابزار اندازه گیری
- ۷- مشخص کردن جامعه مورد بررسی، نمونه و حجم نمونه

مرحله اول

انتخاب موضوع:

حتماً در مورد حیطه کلی و هدف اصلی تان با دوستان و همکلاسیتان صحبت کنید ممکن است از کلماتی که عامیانه، غیر علمی و غیر قابل سنجش باشد؛ استفاده کنید. با این حال، کوششهای فکری و مطالعات خود را ادامه دهید

موضوع:

- مطالعه منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی تان کمک زیادی به کیفیت موضوع انتخابی می کند.
- سؤال مهم دیگر که مطرح است اینکه آیا موضوع یا مسأله ای را که می خواهید بررسی کنید با وسایل، امکانات و توانایی های شما تطابق دارد؟ آیا زمان لازم برای انجام پژوهش دارید؟
- آیا سازمانها، مؤسسات، مراکز و یا نمونه ای که قصد مطالعه بر روی آنها را دارید با شما همکاری لازم را خواهند داشت و می توانید از مهارت های خود برای جلب همکاری آنها استفاده کنید؟

ویژگی های یک عنوان مناسب :

جامع و کامل باشد
تا حد امکان کوتاه باشد
فاقد کلمات اختصاری باشد
عاری از پیش دآوری باشد

اهداف تحقیق:

اهداف (یا هدف) کلی :

هدف کلی همان هدف اصلی و منظور نهایی از انجام تحقیق است که معمولاً برگرفته از موضوع یا عنوان تحقیقتان است.

اهداف (یا هدف) جزئی:

هدف یا هدفهای جزئی زیر مجموعه های هدف کلی اند و خواننده نشان می دهد که محقق علاوه بر هدف اصلی و نهایی دنبال چه اهداف دیگری است .

عنوان:

بررسی میزان تاثیر صدا بر روی دستگاه فیزیولوژیک بدن در
کارگران ذوب آهن اصفهان

هدف کلی :

تعیین میزان تاثیر صدا بر روی دستگاه فیزیولوژیک بدن در کارگران
ذوب آهن اصفهان

اهداف (یا هدف) جزئی

- تعیین تاثیر صدا بر میزان ضربان قلب کارگران ذوب آهن اصفهان
- تعیین تاثیر صدا بر تعداد دفعات تنفس کارگران ذوب آهن اصفهان
- تعیین تاثیر صدا بر میزان استرس کارگران ذوب آهن اصفهان
- تعیین تاثیر صدا بر میزان آسیب اندام کورتی کارگران ذوب آهن اصفهان
- تعیین تاثیر صدا بر میزان فشار خون کارگران ذوب آهن اصفهان

انواع مطالعه

- انواع روش های بررسی عبارتند از:

- مطالعه توصیفی: جمع آوری و ارائه تنظیم داده هاست برای ارائه تصویر روشنی از یک موقعیت خاص

الف) روش مقطعی به منظور گردآوری داده ها درباره یک یا چند صفت در یک مقطع از زمان (یک روز ، یک هفته ، یک ماه) از طریق نمونه گیری از جامعه انجام می شود .

ب) روش طولی : در بررسی های طولی ، داده ها در طول زمان و یا به عبارت دیگر در زمان های مختلف گردآوری می شود تا تغییرات بر حسب زمان بررسی شده و به رابطه این متغیرها از نظر تغییرات در طول زمان پی برده شود .

- مطالعه تحلیلی : علل یا عوامل خطر در ایجاد یک مسئله خاص را با بررسی و مقایسه دو گروه یا بیشتر بر اساس متغیرهای مورد مطالعه نشان می دهد

- مطالعه مداخله ای : تأثیر مداخله بر روی یک گروه در مقایسه با گروه شاهد اندازه گیری می شود.

جامعه مورد مطالعه

- جامعه مورد مطالعه ، جمعیتی است که مطالعه بر روی آن انجام می شود
- لزوماً این جامعه انسانها نیستند بلکه می تواند پدیده ها ، اشیا و موجودات زنده باشند.

اهداف بازننگری منابع

۱- انتخاب موضوع تحقیق

- آشنایی با منابع علمی و مطالب منتشر شده
- آنچه تا کنون انجام شده
- مواردی که ضد و نقیض هستند
- خلاهای موجود

۲- کسب بینش و آگاهی عمیق

- پیشرفتهای علمی و یافته های پژوهشی
- آشنا شدن با نظرات موافق و مخالف
- پروراندن موضوع تحقیق

۳- پیشگیری از دوباره کاری

۴- آشنایی با روش اجرای تحقیق (تعریف متغیرها، تعیین اهداف، نوشتن سوالات و فرضیه های تحقیق - تکنیک های آماری)

۵- اجتناب از مشکلات و اشتباهات

- و آشنا شدن با محدودیت های احتمالی
- کمک به نوشتن بیان مسئله و توجیه افراد
- نشان دادن به داوران که به اندازه کافی مطالعه داشته اید.

بیان مسئله تحقیق

- ۱- تعریف موضوع تحقیق
 - ۲- اهمیت موضوع تحقیق
 - ۳- دلایل انتخاب موضوع تحقیق (عوارض ناشی از تداوم وضع موجود ، وجود تناقضها و معرفی راه حل مشکل)
 - ۴- انتظار از نتیجه تحقیق (فواید ناشی از اجرای طرح)
- * در این قسمت از منابع استفاده می شود.

گزارش تحقیق

اجزای اصلی یک گزارش تحقیق عبارتند از :

- صفحه اول (روی جلد) شامل : نام ، عنوان تحقیق ، مجری یا مجریان ، تاریخ اجرا
- فهرست
- خلاصه یا چکیده (بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ کلمه) ، شامل : مقدمه ، هدف ، روش کار و نتیجه
- مقدمه شامل : بیان مسئله ، اطلاعات زمینه ای ، تحلیل مسئله ، مرور بررسی های قبلی ، اهداف
- روش گرد آوری اطلاعات یافته ها شامل : آنچه از اجرای طرح تحقیقی بدست آمده است.
- بحث ، نتیجه گیری شامل : مهمترین یافته ها ، نقاط قوت و ضعف تحقیق ، محدودیت ها و مشکلاتی که در گردآوری وجود داشته است ، اشاره کردن یا مقایسه نتیجه این تحقیق با مطالعات دیگران و نتیجه گیری نهائی

مراحل عمده نوشتن یک مقاله تحقیقی با توجه به ملاحظات و نکات مورد توجه در هر مرحله

- ۱- تصمیم به تحقیق، و مشخص کردن موضوع کلی
- ۲- بررسی و تحلیل موضوع بلحاظ ارزشمندی و امکان پذیری
- ۳- طرح ریزی مقدماتی و تدوین ساختار کلی (نوشتن فهرست مقدماتی مطالب و مشورت با یک یا دو صاحب نظر)
- ۴- تعیین یک برنامه (جدول) زمانی برای انجام کار
- ۵- جست و جو برای یافتن منابع پایه و اطلاعات زمینه ای
۶. جست و جو برای یافتن اطلاعات مرتبط (تهیه کتابشناسی مقدماتی)
۷. مطالعه منابع اصلی و کلیدی برای محدود کردن موضوع و رویکرد مقاله
۸. مطالعه عمیق منابع در موضوع تخصصی و یادداشت برداری از منابع با رویکرد هدفمند و شیوه درست

۹. تنظیم یادداشتها بر اساس فهرست مطالب و بازنگری در آنها با هدف پالایش آن
۱۰. نوشتن متن مقاله (نسخه اولیه)
۱۱. مرور متن اولیه و اصلاح آن (تهیه نسخه دوم)
۱۲. مشورت با یک صاحب نظر و اصلاح مقاله
۱۳. نوشتن متن نهایی (نسخه نهایی)
۱۴. تدوین فهرست منابع
۱۵. تدوین چکیده
۱۶. انتخاب عنوان گویا و مناسب
۱۷. ارسال برای مجله یا همایش

از خودتان و دیگران پرسید :

- آیا مقاله توانسته است آنچه در ذهن داشتید نشان دهد،
- آیا مقاله توانسته است تصویر درست و نسبتاً کاملی از موضوع را ارائه دهد؟
- آیا مسئله اصلی بوضوح نشان داده شده است؟
- آیا هدف مقاله در ابتدای آن منعکس شده است؟
- آیا مقاله به هدف مطرح شده دست یافته است؟
- آیا ساختار مقاله منطقی و در بر دارنده همه اجزاء مورد نظر می باشد؟
- آیا عنوانهای فرعی بدرستی انتخاب شده اند؟
- آیا ساختار و متن مقاله از انسجام لازم و وحدت رویه و سبک برخوردار است؟

- آیا مرور پیشینه بدرستی انجام گرفته است؟
- آیا متن مقاله از پیشرفت منطقی برخوردار است؟
- آیا جمله های آغازین، میانی، و پایانی
- آیا استنادها و نقل قول ها بجا و روشمند ارائه شده اند؟
- آیا حجم (طول) مقاله متناسب با موضوع است؟
- آیا چکیده مقاله بازگو کننده محتوای آن می باشد؟
- آیا کلیدواژه ها بدرستی انتخاب شده اند؟

تکلیف برای همین کارگاه و همین الان

- همین الان یک موضوع انتخاب کنید.
- همین الان یک عنوان خوب از این موضوع استخراج کنید.
- برای این موضوع یک مسأله یا یک سؤال اصلی طرح کنید.
- برای مسأله یا سؤال یک فرضیه خوب بسازید.
- روش تحقیق خود را مشخص کنید.
- هدف از این پژوهش را مشخص کنید.
- ضرورت انجام این پژوهش چیست؟
- چه منابعی برای این پژوهش ممکن است وجود داشته باشد.
- واژه های کلیدی پژوهش را به فارسی و انگلیسی بنویسید.
- خلاصه ای از این پژوهش را بنویسید.